

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Romana Fialy, Mgr. Ing. Radovana Havelce, JUDr. Pavla Pavlíka, JUDr. Pavla Simona a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrhu obchodní společnosti **Smilkov, a. s.**, IČ 46357432, se sídlem Smilkov 26, okres Benešov, zastoupené Mgr. Bc. Radimem Hanke, advokátem se sídlem Masarykova 1250/50, Lysá nad Labem, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi **1) Okresním soudem v Benešově, 2) Krajským soudem v Praze a 3) Nejvyšším soudem a Českou republikou – Ministerstvem životního prostředí**, a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 205 C 4/2012, o zaplacení částky 106 584 Kč s příslušenstvím: **žalobkyně České republiky – Ministerstva životního prostředí**, IČ 00164801, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, a **navrhovatelky**,

t a k t o :

Návrh **s e o d m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným dne 10. 11. 2014 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon o některých kompetenčních sporech“), se obchodní společnost Smilkov, a. s. (dále též jen „navrhovatelka“ nebo „žalovaná“), domáhala, aby zvláštní senát rozhodl, že *„příslušný vydat rozhodnutí ve věci vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 205 C 4/2012 o náhradu odměny za zpracování znaleckého posudku ve výši 106 584,- Kč s příslušenstvím je správní orgán – Ministerstvo životního prostředí“.*

Z předloženého podání a obsahu přílohového spisu vyplynulo, že Česká republika - Ministerstvo životního prostředí (dále též jen „žalobkyně“) dopisem ze dne 10. 8. 2011, čj. 62517/ENV/11, vyzvala navrhovatelku k zaplacení částky 106 584 Kč s příslušenstvím jako náhrady skutečně vynaložených nákladů za vypracovaný znalecký posudek v rámci zjišťovacího řízení v procesu EIA podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, k předloženému záměru žalované nazvanému „Bioplynová stanice Smilkov“, který byl v této fázi na žádost žalované ukončen.

Jelikož navrhovatelka na výzvu ve stanovené lhůtě nereagovala, domáhala se žalobkyně zaplacení částky 106 584 Kč s příslušenstvím žalobou podanou u Okresního soudu v Benešově. Okresní soud usnesením ze dne 13. 8. 2014, čj. 205 C 4/2012 - 85, řízení zastavil a věc postoupil Ministerstvu životního prostředí jako příslušnému orgánu. V odůvodnění usnesení uvedl, že řízení zastavil pro nedostatek podmínky řízení, a to pravomoci civilního soudu, a že po právní moci tohoto usnesení věc postoupí Ministerstvu životního prostředí za účelem rozhodnutí o náhradě nákladů správního řízení formou negativního stanoviska vedeného podle zvláštního zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, proti kterému má žalovaná možnost domáhat se ochrany svých práv v rámci správního soudnictví. Okresní soud zároveň účastníky řízení poučil, že pokud by Ministerstvo životního prostředí nerozhodlo, mohou se domáhat ochrany proti nečinnosti.

K odvolání žalobkyně i žalované Krajský soud v Praze usnesením ze dne 11. 12. 2012, čj. 27 Co 619/2012 - 113, usnesení okresního soudu potvrdil (změnil je pouze ve výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně). Uvedl, že otázku pravomoci soudu je v dané věci nutno s ohledem na veřejnoprávní povahu nároku posuzovat podle ustanovení § 7 odst. 3 o. s. ř. Pravomoc soudu je k rozhodování věci veřejnoprávní povahy dána jen v případě, že to zákon výslovně stanoví. Tak tomu přitom v dané věci není; naopak na základě shora uvedeného lze (shodně se soudem prvního stupně) učinit závěr, že pravomoc k rozhodování o nároku uplatněném žalobou v daném řízení je založena příslušnému správnímu úřadu, který řízení o posuzování vlivů záměru na životní prostředí vede. Ve věci je proto dána pravomoc Ministerstva životního prostředí, jak správně uzavřel soud prvního stupně.

K dovolání žalobkyně poté Nejvyšší soud usnesením ze dne 27. 3. 2014, čj. 33 Cdo 1167/2013 - 145, usnesení soudu prvního stupně i soudu odvolacího zrušil a věc vrátil Okresnímu soudu v Benešově k dalšímu řízení. Toto usnesení nabylo právní moci dne 16. 4. 2014. V odůvodnění rozhodnutí uvedl, že k povaze procesu EIA se při řešení otázky přezkoumatelnosti stanoviska vydaného podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb. ve správním soudnictví vyjádřil i Ústavní soud. Jelikož jde o specifickou proceduru, která předchází povolovacímu řízení podle stavebního zákona a dalších právních předpisů, je institut posuzování vlivů na životní prostředí chápán jako odborné posouzení (expertiza). Jde o specifický samostatný proces, který nekončí vydáním správního rozhodnutí, a proto nelze na rozhodnutí o refundaci částky uhrazené zpracovateli posudku použít ustanovení správního řádu o nákladech řízení. Právní vztah orgánu státní správy v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí (státu) vůči oznamovateli, jehož obsahem je právo na úhradu částky, kterou příslušný úřad zaplatil jako odměnu zpracovateli posudku, je vztahem občanskoprávním, resp. závazkovým, který vznikl na základě skutečností vymezených v § 18 odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb. (srov. § 489 obč. zák.). Orgánem povolaným k ochraně vymezeného práva je soud (§ 4 obč. zák.), jehož pravomoc je založena ustanovením § 7 odst. 1 o. s. ř.

Proti rozhodnutí dovolacího soudu podala žalovaná ústavní stížnost, kterou Ústavní soud usnesením ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 1987/14, odmítl pro předčasnost. Vysvětlil, že ústavní stížnost je nepřipustná, protože stěžovatelka napadla rozhodnutí dovolacího soudu, které je sice formálně pravomocné, avšak není rozhodnutím meritorním

(tj. rozhodnutím o uplatněném žalobním nároku), proti němuž by stěžovatel mohl podat ústavní stížnost.

Posléze žalovaná podala zvláštnímu senátu v úvodu označený návrh, kterým se domáhá, aby bylo rozhodnuto, že příslušný ve věci vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 205 C 4/2012, o náhradu odměny za zpracování znaleckého posudku ve výši 106 584 Kč s příslušenstvím, je správní orgán – Ministerstvo životního prostředí a že usnesení Nejvyššího soudu je nicotné. Návrh odůvodnila tím, že Ministerstvo životního prostředí jako správní orgán svou pravomoc popírá faktickým chováním, když otázku nákladů správního řízení, které na sebe vztáhlo v rámci správního aktu atrakce, žádá vyřešit v občanském soudním řízení jako žalobce, že obecné soudy svou pravomoc rozhodnout popřely svými rozhodnutími a že Nejvyšší soud rozhodoval o věci, která přísluší k rozhodování zvláštnímu senátu.

Na základě podaného návrhu Okresní soud v Benešově usnesením ze dne 6. 11. 2014, čj. 205 C 4/2012 - 190, přerušil další řízení ve věci do skončení řízení o kompetenčním sporu, ve kterém je řešena otázka, která může mít význam pro jeho rozhodnutí.

Zvláštní senát se nejprve zabýval podmínkami, za nichž může věc projednat a rozhodnout o ní.

Stranami kompetenčního sporu jsou dle § 1 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech buď soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, nebo soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

Vznikne-li kladný nebo záporný kompetenční spor o pravomoc nebo věcnou příslušnost k vydání rozhodnutí, rozhodne zvláštní senát o tom, kdo je příslušný vydat rozhodnutí uvedené v návrhu na zahájení řízení. Kladným kompetenčním sporem je podle § 1 odst. 2 zákona o některých kompetenčních sporech spor, v němž si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí. Záporný kompetenční spor dle téhož ustanovení nastává tehdy, jestliže v totožné věci individuálně určených účastníků strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí.

Na úvod zvláštní senát konstatuje, že návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu v posuzované věci byla oprávněna podat i žalovaná. Její aktivní legitimace k podání návrhu vyplývá z ustanovení § 3 odst. 2 zákona o některých kompetenčních sporech; byla účastnicí řízení ve věci, v níž se otázka pravomoci vydat rozhodnutí stala spornou. V důvodové zprávě k zákonu o některých kompetenčních sporech se k zahájení řízení (k aktivní legitimaci k podání návrhu) podává, že zákonodárce předpokládal, že zpravidla kompetenční spor vyvolá soud či správní orgán. Umožnil však podání návrhu i samotnému účastníkovi konkrétního řízení, v němž kompetenční spor vznikl, neboť nelze vyloučit, že informaci o střetu kompetencí bude mít právě jen účastník řízení. V souzené věci však nejde o případ, kdy by strany kompetenčního sporu, kterých se věc týká, neměly povědomí o střetu kompetencí. Správní orgán poté, co okresní soud řízení ve věci zastavil,

si možného kompetenčního sporu byl vědom. Plyne to z jeho podání (z odvolání proti usnesení okresního soudu o zastavení řízení z důvodu nedostatku pravomoci, z doplnění tohoto odvolání a posléze z dovolání proti rozhodnutí soudu odvolacího), ve kterých Ministerstvo životního prostředí mimo jiné uvedlo, že „se neztotožňuje s názorem, že předmětná záležitost postrádá prvky soukromoprávního vztahu“ a že „soud nalézací i soud odvolací zaujaly nesprávný právní názor, pokud jde o nedostatek soudní pravomoci k projednání a rozhodnutí o nároku na refundaci odměny zaplacené příslušným úřadem zpracovateli posudku“. Správní orgán přesto návrh na řešení kompetenčního sporu nepodal (ani o své pravomoci vydat rozhodnutí ve věci nijak nerozhodl), naopak inicioval řízení o mimořádném opravném prostředku u Nejvyššího soudu. Nezvažoval přitom, že žalovanou tím dostane do situace, kdy bude muset sama vyvolávat řízení před zvláštním senátem a vynakládat tak další prostředky. Byť s touto možností zákon počítá, je třeba ji vnímat jako možnost „poslední záchrany“. Znamená to tedy, že řešení kompetenčního sporu by měly iniciovat především samy strany kompetenčního sporu, resp. ta, která hodlá popřít svoji pravomoc jako druhá v pořadí, jak ostatně předpokládal i zákonodárce. Tento přístup pak bude efektivnější nejen pro účastníka řízení, ale i pro strany kompetenčního sporu, neboť rozhodování jedné z nich v mnoha případech zcela odpadne (k tomu srov. dřívější judikaturu zvláštního senátu, např. usnesení čj. Konf 64/2005 - 33, které bylo publikováno pod č. 967/2006 Sb. NSS).

Žalovaná ve svém návrhu usuzuje na existenci záporného kompetenčního sporu, který podle § 1 odst. 2 zákona o rozhodování některých kompetenčních sporů nastává tehdy, jestliže v totožné věci individuálně určených účastníků se obě jeho strany věci nechtějí zabývat a nechtějí vydat rozhodnutí, tedy popírají svoji pravomoc nebo věcnou příslušnost. Existence ať již právě popsaného záporného kompetenčního sporu či kladného kompetenčního sporu je podmínkou pro to, aby zvláštní senát mohl rozhodnout o tom, kdo je příslušný vydat rozhodnutí uvedené v návrhu na zahájení řízení.

Jelikož zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu existujícího ke dni, kdy o věci rozhoduje (srov. rozhodnutí č. 485/2005 Sb. NSS), je rozhodné nejen to, že kompetenční spor vznikl, ale také to, že trvá ke dni jeho rozhodování zvláštním senátem.

Výše uvedená podmínka však v daném případě splněna není, zjevně proto, že v době zahájení řízení o kompetenčním návrhu tu chybělo rozhodnutí, jímž by jedna strana kompetenčního sporu (soudy) popřela svoji pravomoc ve věci rozhodnout. Soudy prvního i druhého stupně, které svoji pravomoc dříve popíraly svými rozhodnutími, byly v této době již instančně nadřízeným soudem dovolacím zavázány žalobu o zaplacení částky za zpracování znaleckého posudku ve výši 106 584 Kč s příslušenstvím v procesu EIA podle zákona č. 100/2001 Sb., věcně projednat a rozhodnout o ní. Soudy tak v dané věci v podstatě deklarovaly, že náleží do jejich věcné příslušnosti, nikoliv do příslušnosti správního orgánu.

V souladu se shora uvedeným je nepochybné, že v souzené věci v době podání návrhu na rozhodnutí kompetenčního sporu nebyl žádný kompetenční spor, k jehož řešení by byl povolán zvláštní senát. Zvláštní senát proto návrh odmítl, a to za

přiměřeného použití § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 4 zákona o některých kompetenčních sporech.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 5 odst. 4 zákona č. 131/2002 Sb.).

V Brně 29. června 2015

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu